

EEN VOOR DE NEDERLANDSE FAUNA
NIEUWE SPRINKHAAN,
PHANEROPTERA FALCATA (PODA)
(ORTHOPTERA, TETTIGONIIDAE)

door
FER WILLEMSE

Abstract. Record of *Phaneroptera falcata* (Poda), new to the Dutch fauna.

Op 1 september van dit jaar vond mijn zoon Lucas (10), kleinzoon van C. Willemsse, twee vrouwelijke exemplaren van *Phaneroptera falcata* (Poda). Deze sabelsprinkhaan, nieuw voor de nederlandse fauna, werd aangetroffen op een groep braamstruiken (*Rubus*) op de Brunsummerheide (coördin. Topogr. Dienst: 198280 - 326430). Hoewel wij deze vindplaats sedert tal van jaren opzoeken (de zadelsprinkhaan *Ephippiger ephippiger vitium* Serville is ter plaatse niet zeldzaam), werd nooit eerder een *Phaneroptera*-exemplaar gevonden.

Het verspreidingsgebied van *P. falcata* strekt zich uit van Zuid- en Centraal Europa, over Centraal Azië tot China en Japan. De noordgrens bereikt in Frankrijk de Départements de l'Oise, des Ardennes en de la Moselle, en loopt via de zuidelijke helft van Luxemburg naar de Hunsrück tot ten zuiden van Koblenz (Kondertal) en verder langs de Main naar het oosten. Méér noordelijke vindplaatsen zijn alleen bekend ten oosten van de Rijn, Niederrodenbach (Kassel), Balgstädt (Unstruttal), Naumburg

en Jena. Er zijn geen meldingen van het voorkomen in België.

Naast *Leptophyes punctatissima* (Bosc) is *Phaneroptera falcata* het tweede, voor de nederlandse fauna bekende lid van de subfamilie Phaneropterinae. Beide soorten leven op allerlei struiken en bomen, en zijn door hun geringe beweeglijkheid en vooral door hun groene kleur weinig opvallend. De vleugels bij *Leptophyes* zijn zeer kort, bij *Phaneroptera* daarentegen

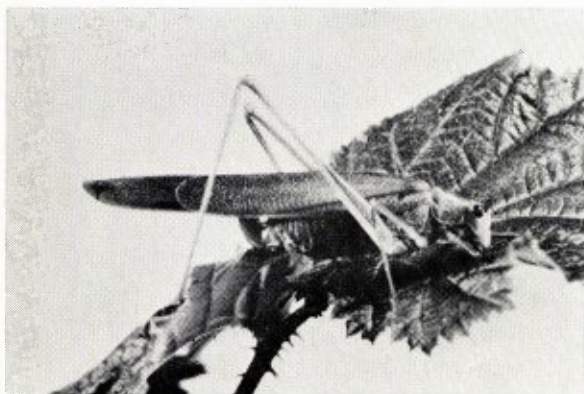

Fig. 1. *Phaneroptera falcata* (Poda) op het blad van een braamstruik, één van de gevonden exemplaren.

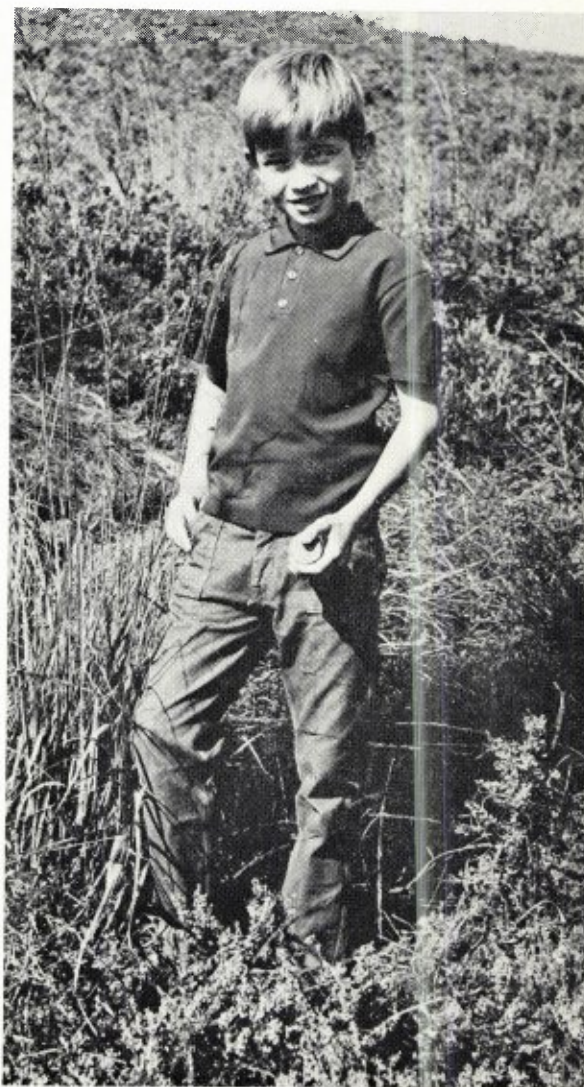

Fig. 2. De vindplaats van *Phaneroptera falcata* (Poda) met de jonge entomoloog.

lang, tot ver voorbij het einde van het achterlijf reikend, waarbij de lengte van de achtervleugel die van de voorvleugel aanzienlijk overtreft.

Het totaal aantal inlandse soorten Orthoptera wordt hiermee op 58 gebracht.

(Foto's van de schrijver).

Literatuur

- Bei-Bienko, G. Ya., 1954, Tettigonioidea, Phaneropterinae. Fauna of the U.S.S.R. Orthoptera, 2 (2): 1-384.
- Chopard, L., 1951, Orthoptéroïdes, Faune de France 56: 1-359.
- Harz, K., 1957, Die Geradflügler Mitteleuropas. Jena, p. i-xxiii, 1-494.
- Ragge, D. R., 1956, A revision of the genera Phaneroptera Serville and Nephoptera Uvarov (Orthoptera: Tettigonioidea), with conclusions of zoogeographical and evolutionary interest. Proc. zool. Soc. Lond. 127: 205-283.
- Reichling, L. & Hoffmann, J., 1963, Supplément à la faune des Orthoptères du Grand-Duché de Luxembourg. Arch. Inst. gr. duc. Luxembourg (N.S.) 29: 129-157.
- Willemse, C., 1939e; 1940b; 1941b (cf. Willemse, F., 1966, Publ. Natuurh. Gen. Limburg 16: 21-30).

Naschrift van de redactie

L'HISTOIRE SE RÉPÈTE

Wanneer Fer Willemse met gerechtvaardigde trots beschrijft hoe zijn zoontje Lucas (10) door de vangst van twee exemplaren van *Phaneroptera falcata* op waardige wijze in het voetspoor is getreden van zijn grootvader, belet hem de bescheidenheid te vermelden, dat hiermede de familiegeschiedenis zich herhaalt.

Immers met evenveel trots beschreef C. Willemse in ons maandblad van 27 september 1940 hoe zijn zoontje Fer eveneens op ca 10-jarige leeftijd het aantal inlandse soorten Orthoptera op 56 bracht door op een helling bij Ubagsberg enige exemplaren van *Chorthippus apricarius* L. te vangen.

Met het feit dat de genius van de befaamde onderzoeker C. Willemse zich reeds heeft voortgeplant tot in het derde geslacht, kunnen wij ons oprecht gelukkig prijzen.

ADVENTIEVEN LANGS DE MAAS IN LIMBURG, V

door
S. J. VAN OOSTSTROOM & J. MENNEMA
(Rijksherbarium, Leiden)

In aansluiting op de vroeger in het Natuurhistorisch Maandblad (jaarg. 52, no. 1, 1963, p. 5) gepubliceerde vierde lijst van in de verlaten grintgroeven aan de Maas bij Grevenbicht en Itteren aangetroffen adventieve plantesoorten, laten wij hier een vijfde lijst volgen van nieuwe vondsten gedaan in de jaren 1964, 1966 en 1967. Tevens vermelden wij een paar soorten die in dezelfde groeven werden aangetroffen door de heer H. P. M. Hillegers (Groningen) in 1961 en de heer D. T. E. van der Ploeg (Sneek) in 1966 en bovendien enige andere vondsten, die in de vorige lijsten nog ontbraken. De nummers in de hieronder volgende soortenlijst hebben betrekking op de vindplaatsen.

Vindplaatsen:

1. Verlaten grintgroeve aan de Maas bij Itteren, 2 september 1959, leg. J. H. Kern, S. J. van Ooststroom & Th. J. Reichgelt.
2. als 1, 24 juni 1961, leg. H. P. M. Hillegers.
3. als 1, 19 juni 1964, leg. J. H. Kern, S. J. van Ooststroom & Th. J. Reichgelt.
4. Verlaten grintgroeve aan de Maas bij Grevenbicht, 21 juni 1966, leg. J. H. Kern & S. J. van Ooststroom.
5. als 1, 22 juni 1966, leg. J. H. Kern & S. J. van Ooststroom.
6. als 1, 16 juli 1966, leg. D. T. E. van der Ploeg.
7. als 1, 29 september 1966, leg. J. H. Kern, J. Mennema, S. J. van Ooststroom & S. Segal.
8. als 4, 22 augustus 1967, leg. J. H. Kern, S. J. van Ooststroom & W. J. J. O. de Wilde.
9. als 1, 23 augustus 1967, leg. J. H. Kern, S. J. van Ooststroom & W. J. J. O. de Wilde.